



VEIÐIMÁLASTJÓRI

Directorate of Freshwater Fisheries
Alþingi

Vagnhöfði 7
110 Reykjavík, Iceland
Sími: 567 6400 • Bréfsími: 567 8850
Netfang: veidimalastjorn@veidimalastjori.is

Hr. Einar Farestveit
Umhverfisnefnd
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Erindi nr. Þ 128, 1705
komudagur 10.4.2003

14. mars 2003

Varðar frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár 637. mál, heildarlög

Í bréfi dagsettu 18. mars er leitað umsagnar embættis veiðimálastjóra vegna frumvarps til laga um verndun Mývatns og Laxár. Eftir að hafa skoðað frumvarpið út frá ýmsum ákvæðum laga um lax- og silungsveiði nr. 76/1970 með síðari breytingum telur undirritaður að gera þurfi á því ýmsar breytingar til að tryggja að ekki verði ósamræmi milli ákvæða þessarra tveggja laga.

Athygli vekur að lögin ná til vatnasviðs og 200 metra breiðs bakka Laxár í Þingeyjarsýslu báðum megin alveg frá ósi við Skjálfanda upp í Mývatn. Einnig virðast þau ná til lífríkis Laxár bæði til að tryggja sjálfbæra þróun og líffræðilegan fjölbreytileika.

Rétt er að vekja athygli á því að við Laxá eru starfandi tvö veiðifélög, annarsvegar Landeigendafélag Laxár, sem nær frá ósi að ármótum við Eyvindarlæk og hinsvegar veiðifélag Laxár og Krákár, sem starfar við Laxá ofan við Brúar. Einnig er starfandi veiðifélag um Mývatn. Þessi veiðifélög starfa samkvæmt ákvæðum laga nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði með síðari breytingum og ástunda veiðiskap og ræktun samkvæmt þeim lögum. Einnig er starfandi eldisstöð á Laxamýri, sem framleiðir laxaseiði bæði til nýtingar við eigið ræktunarstarf og einnig af eldisstofni til notkunar í sjókvíaelði í Kelduhverfi.

Fjölmörg ákvæði laga um lax- og silungsveiði taka til starfsemi umræddra veiðifélaga, starfsemi eldisstöðva á svæðinu auk fiskvega og verklegra framkvæmda við ár og vötn. Þar sem telja verður að umrædd ákvæði gildi jafnt um Laxár- og Mývatnssvæðið eins og önnur vatnsföll landsins, er eðlilegt að minna á þau í tengslum við lagafrumvarpið og telja verður eðlilegt að haft sé samráð við stjórnsýsluáðila varðandi nýtingu auðlinda við ákvarðanir og reglugerðarsmið varðandi friðun á svæðum, sem eru mikið nýtt vegna veiði og fiskræktar.

Í viðauka 1 eru tíunduð orðrétt helstu ákvæði sem fjalla um fiskrækt, eldisstöðvar, fiskvegi og aðrar framkvæmdir við veiðiár úr lögum nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði með síðari breytingum.

Í ljósi þeirra ákvæða sem sett hafa verið í lögum um lax- og silungsveiði varðandi fiskrækt, fiskeldi og mannvirkjagerð, sem mörg hver eru aðeins fárra ára gömul telur undirritaður nauðsynlegt að styrkja umsagnarþátt embættis veiðimálastjóra á nokkrum stöðum í frumvarpinu og benda á að margvíslegar framkvæmdir, sem snerta fiskeldi og fiskrækt og ýmsa starfsemi veiðifélaga eru heimilar þrátt fyrir setningu slíkra laga laga. Helstu tillögur að breytingum eru sem hér segir:

3. gr. 2.mgr.

Þó skulu heimilar án sérstaks leyfis Umhverfisstofnunar framkvæmdir samkvæmt staðfestu skipulagi, enda hafi stofnunin fallist á skipulagsáætlun þá sem um ræðir. Einnig skulu heimilar ræktunarframkvæmdir samkvæmt fiskræktaráætlun sem samþykkt hefur verið af embætti veiðimálastjóra.

3. gr. 3.mgr.

Ráðherra setur, að fenginni umsögn sveitarfélaga á svæðinu, Umhverfisstofnunar og embættis veiðimálastjóra, reglugerð þar sem kveðið er nánar á um verndun Mývatns- og Laxár, þ.á. m. takmarkanir á framkvæmdum á svæðinu og umferð og umferðarétt almennings.

4. gr. 2.mgr.

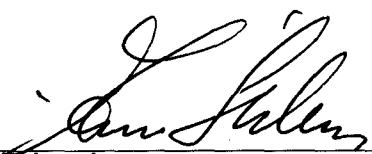
Umhverfisstofnunar skal setja í reglugerð, að fenginni umsögn Umhverfisstofnunar, embættis veiðimálastjóra og viðkomandi sveitarstjórna, nánari ákvæði...etc.

6.gr. 1.mgr.

Umhverfisstofnun ber ábyrgð á að gerð sé verndar og vatnsverndaráætlun fyrir vatnasvið Mývatns- og Laxár. Skal þar m.a. fjallað um frekari verndaraðgerðir, friðlýsingu náttúruminja á svæðinu, landnýtingu, umferðarétt almennings og aðgengi ferðamanna að svæðinu. Verndaráætlunin skal gerð í samvinnu við viðkomandi sveitastjórnir, hagsmunaaðila á svæðinu og þá stjórnarsýsluaðila, sem ábyrgð bera á veiðinýtingu, náttúruverndarmálefnum og vatnsverndarmálum í samræmi við lög. Verndaráætlun skal....etc.

Ekki er ástæða til að rökstyðja frekar þær breytingatillögur, sem hér eru lagðar til. Sá rökstuðningur kemur þegar fram í greinargerð með frumvarpinu, þar sem fram kemur að taka þurfi tillit til margra ólíkra sjónarmiða við náttúruvernd á þessu svæði og jafnframt bent á að verndunarsvæðið nær til einnar viðfrægustu laxveiðiár landsins, þar sem fram fer margvíslegt ræktunarstarf og nýting í anda sjálfbærrar þróunar. Því er nauðsynlegt að lög um verndun svæðisins taki ríkt tillit til þeirra laga sem fjalla um veiðinýtingu og aðra starfsemi veiðifélaga á svæðinu. Ljóst er að stór hluti af umferð á bökkum Laxár er í tengslum við veiðiskap og tryggja þarf góða umgengni veiðimanna um þessa mikilvægu veiðiá og lífríki hennar.

Virðingarfyllt


 Árni Ísaksson, veiðimálastjóri

Viðauki 1

1. Um fiskræktarmál

23. gr.

1. Skylt er að gera fiskræktaráætlun, er nái til fimm ára í senn, í hverju veiðivatni þar sem ætlunin er að stunda fiskrækt með sleppingu seiða, hafbeit til stangaveiði eða öðrum atriðum fiskræktar sem um getur í 2. mgr. 44. gr.
2. Fiskræktaráætlun skv. 1. mgr. er háð samþykki veiðimálastjóra, enda hafi veiðifélag eða meiri hluti veiðieigenda við veiðivatn ákveðið að ráðast í slíka framkvæmd. Í leyfið skal setja skilyrði sem veiðimálastjóri telur nauðsynleg til verndar viðkomandi fiskstofni gegn sjúkdómum og erfðablöndun og nánar er kveðið á um í reglugerð sem ráðherra setur.
3. Nú vill veiðifélag eða meiri hluti veiðieigenda við veiðivatn láta veiða lax og silung til hrognatöku í því vatni og er það háð leyfi veiðimálastjóra ...¹⁾ Leyfið gildir um tiltekinn tíma og í það skal setja skilyrði sem eru nauðsynleg til verndar fiskstofni skv. 2. mgr. og felur í sér heimild skv. 1. mgr. 22. gr.
4. Veiðimálastjóri getur skv. 1. og 2. mgr. heimilað notkun hafbeitarstofns úr sama landshluta til hafbeitar á laxi í veiðivatni enda sé fullnægt skilyrðum um samþykki veiðieigenda við veiðivatnið sem um getur í 2. mgr.
5. Við fiskrækt í ám og vötnum skal einungis nota stofn úr viðkomandi veiðivatni.
6. Hvers konar flutningur á laxfiskum úr náttúrulegu veiðivatni, hafbeitar- eða eldisstöð í annað náttúrulegt veiðivatn til stangaveiði er óheimill.
7. Veiðimálastjóri getur veitt undanþágu frá ákvæðum 5. og 6. mgr. að fengnu sérstöku mati á áhrifum framkvæmdarinnar á lífríki veiðivatnsins og aðliggjandi veiðivatna skv. 8. og 12. mgr.
8. Til þess að fá undanþágu frá banni skv. 5. og 6. mgr. þarf veiðifélag eða eigandi veiðivatnsins sem áformar fiskrækt með framandi stofni eða flutning framandi stofns í veiðivatn að sækja um það til veiðimálastjóra. Undanþágu má að hámarki veita til tveggja ára í senn. Með umsókn skal fylgja greinargerð um framkvæmdina, umsögn dýralæknis fisksjúkdóma um fisksjúkdóma og Veiðimálastofnunar um önnur hugsanleg áhrif framkvæmdarinnar á lífríkið, þar með talda erfðamengun. Framkvæmdaraðili ber kostnað af gerð umsagna. Veiðimálastjóri setur almennar reglur³⁾ um slíkar umsagnir.
9. Innan tveggja vikna frá móttöku birtir veiðimálastjóri með opinberri auglýsingu umsókn framkvæmdaraðila og kallar eftir umsögnum veiðifélaga á viðkomandi vatnasviði um framkvæmdina. Frá og með þeim tíma skal hverjum sem er vera heimill aðgangur hjá veiðimálastjóra að umsögnum skv. 8. mgr. Athugasemdum skal skilað til veiðimálastjóra innan fimm vikna frá birtingu auglýsingar. Innan átta vikna frá því að veiðimálastjóri hefur birt umsókn framkvæmdaraðila skal hann kveða upp rökstuddan úrskurð um það hvort fallist sé á umsókn eða henni hafnað. Veiðimálastjóra er heimilt að binda undanþágu skilyrðum.
10. Þegar ákvörðun veiðimálastjóra liggur fyrir skal hún kynnt framkvæmdaraðila og þeim sem hlut eiga að máli, þar á meðal öðrum veiðifélögum á viðkomandi vatnasviði. Jafnframt skal birta hana opinberlega.
11. Ráðherra er heimilt að ákveða með sérstakri reglugerð að innheimt skuli gjald af framkvæmdaraðila vegna kostnaðar embættis veiðimálastjóra af málsmeðferð samkvæmt ákvæðum þessarar greinar.

12. Úrskurð veiðimálastjóra skv. 9. mgr. má kæra til landbúnaðarráðherra innan fjögurra vikna frá birtingu. Ráðherra skal kveða upp rökstuddan úrskurð innan átta vikna frá því er beiðni barst honum.]¹⁾

1. Um fiskeldi og hafbeit

62. gr.

1. Til fiskeldis og hafbeitar þarf rekstrarleyfi veiðimálastjóra að fenginni umsögn dýralæknis fisksjúkdóma, fisksjúkdómanefndar og veiðimálanefndar. Veiðimálastjóri skal einnig leita umsagnar Veiðimálastofnunar um hvort náttúrulegar aðstæður á fyrirhuguðu starfssvæði fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar gefi tilefni til hættu á erfðablöndun og/eða neikvæðum vistfræðilegum áhrifum.
2. Umsókn um rekstrarleyfi til fiskeldis eða hafbeitar skal vera skrifleg og skulu þar koma fram upplýsingar um m.a. eignaraðild að fiskeldis- eða hafbeitarstöð, fagþekkingu umsækjanda, stærð stöðvar, framleiðslumagn, eldistegundir, eldisaðferðir, matsskyldu framkvæmdar samkvæmt lögum nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum, starfsleyfi samkvæmt lögum nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir, o.fl. Umsókn skulu fylgja skilríki um afnot lands, vatns og sjávar, áætlun um fjármögnun mannvirkja og annars búnaðar, rekstraráætlun, leyfi til mannvirkjagerðar, leyfi til starfsemi samkvæmt ákvæðum annarra laga sem varða slíkan atvinnurekstur svo og önnur gögn sem veiðimálastjóri óskar eftir að lögð verði fram.
3. Við meðferð umsóknar um rekstrarleyfi til fiskeldis eða hafbeitar skal veiðimálastjóri leggja mat á sjúkdómstengda og vistfræðilega þætti sem kunna að fylgja starfsemi fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar. Veiti fyrirliggjandi gögn ekki nægilegar upplýsingar til að leggja mat á þá getur veiðimálastjóri lagt fyrir umsækjanda að láta í té frekari upplýsingar áður en rekstrarleyfi er veitt, þar á meðal að framkvæma á eigin kostnað rannsóknir á hvort fyrirhuguð starfsemi fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar feli í sér aukna hættu á fisksjúkdómum og/eða óæskilegri blöndun fiskstofna, svo sem merkingar á fiski, samantekt á veðurfars- og haffræðilegum upplýsingum, samantekt á öðrum hagsmunum í veiðimálum og fiskeldi á svæðinu, mat á stöðu fiskstofna í helstu ám á svæðinu og mat á fari laxfiska í nágrenni fyrirhugaðrar eldisstöðvar.
4. Ef umsókn og önnur gögn eru fullnægjandi að mati veiðimálastjóra gefur hann út rekstrarleyfi til fimm ára. Í rekstrarleyfi skulu vera ákvæði um stærð fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar, hvort um sé að ræða seiðaeldi, hafbeit, strandeldi, skiptiöldi eða heilsárseldi, leyfilegar tegundir í eldi, leyfilegt framleiðslumagn, hámark sleppinga á seiðum í hafbeit og skyldu fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar til að annast vöktun og rannsóknir á nánasta umhverfi sínu. Jafnframt skulu í rekstrarleyfi vera ákvæði um varúðarráðstafanir til að koma í veg fyrir að fiskur sleppi vegna eldis eða flutnings á fiski og áætlun um aðgerðir til að endurheimta fisk sem sleppur. Veiðimálastjóri getur ákveðið að gefa út rekstrarleyfi til skemmri tíma og/eða takmarka stærð eða framleiðslumagn fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar og hámark sleppinga á seiðum í hafbeit. Einnig getur veiðimálastjóri bundið rekstrarleyfi tilteknum skilyrðum, m.a. um að leyfishafi framkvæmi á eigin kostnað rannsóknir á hvort starfsemi fiskeldis- eða hafbeitarstöðvar hafi í för með sér aukna hættu á fisksjúkdómum, sníkjudýrum og/eða óæskilegri blöndun fiskstofna, svo sem merkingar á fiski, samantekt á veðurfars- og haffræðilegum upplýsingum, samantekt á öðrum hagsmunum í veiðimálum og fiskeldi á svæðinu, mat á stöðu fiskstofna í helstu ám á svæðinu, mat á fari laxfiska í nágrenni fyrirhugaðrar eldisstöðvar, mat á fari eldisfiska með kerfisbundnum merkingum og sleppingum á eldisfiski, vöktun á nærliggjandi ám og vöktun á kynþroska og heilbrigði fiska í

eldi. Óheimilt er að gefa út rekstrarleyfi fyrir en ákvörðun um matsskyldu eða úrskurður um mat á umhverfisáhrifum liggur fyrir, sbr. lög nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum, eftir því sem við á. Ákvörðun um rekstrarleyfi skal vera í samræmi við úrskurð um mat á umhverfisáhrifum. Enn fremur er óheimilt að gefa út rekstrarleyfi fyrir en starfsleyfi liggur fyrir samkvæmt lögum nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir.

5. Rekstrarleyfi tekur fyrst gildi þegar dýralæknir fisksjúkdóma og veiðimálastjóri hafa gert úttekt á fiskeldis- eða hafbeitarstöð.

6. Ef breytingar verða á eldistegundum og/eða framleiðslumagni getur veiðimálastjóri fellt rekstrarleyfi úr gildi.

7. Framsal, leiga og veðsetning á rekstrarleyfi til fiskeldis- eða hafbeitar er óheimil.

8. Fiskeldis- og hafbeitarstöðvum er óheimilt að hefja starfsemi eða flytja eldisfisk eða seiði í fiskeldis- eða hafbeitarstöð fyrir en rekstrarleyfi er fengið.

9. Veiðimálastjóri getur afturkallað rekstrarleyfi samkvæmt lögum þessum ef leyfishafi eða starfsmenn hans brjóta gegn ákvæðum laganna eða stjórnvaldsfyrirmælum sem sett eru á grundvelli þeirra, skilyrðum leyfis er ekki fullnægt, leyfishafi verður ófær um að reka fiskeldisstöð eða ef eldisfiskur sleppur ítrekað frá fiskeldisstöð. Brjótí leyfishafi gegn ákvæðum laga þessara eða hlíti ekki þeim skilyrðum sem sett eru í rekstrarleyfi skal veiðimálastjóri veita honum skriflega viðvörðun og hæfilegan frest til úrbóta. Sinni leyfishafi ekki slíkri viðvörðun skal afturkalla rekstrarleyfi. Sé um ásetning eða stórkostlegt gáleysi að ræða getur veiðimálastjóri afturkallað rekstrarleyfi án undanfarandi viðvörðunar eða frests til úrbóta.¹⁾

63. gr.

[Skylt er að láta af hendi við veiðifélag land eða landsafnot, vatn eða afnot vatns, er þarf til byggingar og starfsemi klakstöðvar eða klak- og eldisstöðvar, svo og þola þær eignarkvaðir, óhagræði og takmörkun á afnotarétti er bygging slíkra stöðva eða starfsemi kann að hafa í för með sér, enda komi fullar bætur fyrir eftir mati nema samkomulag verði.]¹⁾

64. gr.

1. [Nú er vatn tekið úr veiðivatni til afnota í eldisstöð og skal þá búa svo um vatnsleiðslur að eldistjörn og frá að fiskur gangi eigi úr veiðivatni í leiðslur. Umbúnaður slíkra vatnsleiðslna skal háður samþykki veiðimálastjóra.

2. Nú er straumvatn stíflað vegna eldisstöðvar og fer þá um gerð stíflu skv. 41. gr.]¹⁾

65. gr.

[Nú truflar vatnstaka til eldisstöðvar göngu fisks í veiðivatni og skal þá haga vatnstöku svo að hún valdi sem minnstri truflun. Tilhögun vatnsveitu skal háð samþykki veiðimálastjóra.]¹⁾

2. Um fiskvegi og framkvæmdir í og við ár og vötn

39. gr.

1. [[Veiðimálastjóra]¹⁾ er rétt að leyfa að gerður sé fiskvegur í vatni eða meðfram vatni enda samþykki [hann]¹⁾ gerð fiskvegur og hafi umsjón með framkvæmd verksins.

2. Hverjum manni er skylt að láta af hendi land, landsafnot, vatn eða afnot vatns er með þarf til fiskvegur, og þola verður hann þær eignarkvaðir, óhagræði og takmörkun á afnotarétti sem fiskvegurinn kann að hafa í för með sér, enda komi fullar bætur fyrir eftir mati nema samkomulag verði.

3. Um breytingu á fiskvegi eða vatnsmagni í honum fer eftir því sem segir í 1. og 2. mgr.]²⁾

¹⁾L. 50/1998, 18. gr. ²⁾L. 63/1994, 4. gr.

40. gr.

[Eigi má veiða eða stýggja fisk í fiskvegi né nær neðra mynni hans en 30 metra og eigi nær efra mynni hans en 20 metra. Eigi má spilla fiskvegum né tálma með nokkrum hætti fiskför að þeim né um þá.]¹⁾

¹⁾L. 63/1994, 4. gr.

41. gr.

1. [Nú er stífla gerð í veiðivatni eða önnur mannvirki sem tálma fiskför í vatninu og eru eigi lögleg veiðitæki og skal þá þeim er gera lætur skylt að gera fiskveg í vatninu eða meðfram því til þess að fiskur geti átt jafngreiða för um það og áður. Honum er skylt að halda fiskveginum við. Gerð fiskvegjar er háð samþykki veiðimálastjóra og skal verkið unnið undir umsjón hans.

2. Ákvæði 1. mgr. gilda eigi:

a. ef vatn er eigi fiskgengt af öðrum ástæðum,

b. ef mannvirki lýtur að því að bæta veiðiskilyrði eða lífsskilyrði í veiðivatni og það hefur verið samþykkt á aðalfundi veiðifélags enda sé það háð samþykki veiðimálastjóra á sama hátt sem fiskvegur,

c. ef talið er í matsgerð að gerð fiskvegjar og viðhald hafi meiri kostnað í för með sér en hagnaði af veiði nemur enda séu þá veiðisþjöll þau, er af mannvirkinu leiðir, bætt fullum bótum.

3. Heimilt er eignarnám, svo sem segir í 2. mgr. 39. gr., til fiskvegjar sem gerður er samkvæmt þessari grein.]¹⁾

¹⁾L. 63/1994, 4. gr.

42. gr.

1. [Nú er vatni veitt úr veiðivatni til áveitu, vatnsveitu eða annarra áþekkra nota eða vatni er veitt í veiðivatn úr áveituskurði, vatnsveituskurði, öðrum skurði eða leiðslu og getur þá veiðimálastjóri krafist þess að búið sé svo um skurð eða leiðslu að fiskur eða fiskseiði gangi eigi í. Kostnað af umbúnaði þessum greiðir eigandi veitu.

2. Nú verða tíðar breytingar á vatnsmagni veiðivatns vegna vatnsmiðlunar og skal þá haga miðlun þannig að sem minnst tjón hljóti á fiskstofni veiðivatns. Svo skal og til haga þá er uppistöður eru tæmdar, svo sem vegna hreinsunar. Hafa skal samráð við veiðimálastjóra um þetta.]¹⁾

¹⁾L. 63/1994, 4. gr.

43. gr.

[Nú er fyrirhugað að taka jarðefni eða gera mannvirki í eða við veiðivatn sem hætta er á að hafi áhrif á lífríki vatnsins, og skal þá veiðimálastjóri láta fara fram líffræðilega úttekt á viðkomandi veiðivatni áður en ráðist er í framkvæmdina. Kostnað af úttektinni greiðir sá er að framkvæmdum stendur. Þegar niðurstaða liggur fyrir skal heimilt að ráðast í viðkomandi framkvæmdir enda samþykki veiðimálastjóri tilhögun þeirra.]¹⁾

¹⁾L. 63/1994, 4. gr.